

SKARBNICA LEGEND Z OKOLIC STRZELEC

Legendy i obyczaje

SKARBNICA LEGEND Z OKOLIC STRZELEC

Legendy i obyczaje

---

zebrane przez Paula Müllera

Strzelce Krajeńskie 2013

Szanowni Państwo,

polecamy Państwu skarbnicę legend i mitów, które zostały opracowane przez Paula Müllera – twórcę zbioru tych legend, podań o ziemi strzeleckiej i artykułów o tematyce regionalnej wydanych na początku XXw.

Wyrażamy przekonanie, że zamieszczone w tym tomiku teksty wzbogacą wiedzę o naszym mieście i okolicach. Służyć też będą regionalistom, pedagogom, wszystkim czytelnikom a przede wszystkim młodzieży i dzieciom w odkrywaniu duchowości naszych przodków. Spowodują też, że po raz kolejny dziedzictwo kultury, wierzeń, wartości zostanie przywrócone współczesnym i uratowane od zapomnienia.

Życzymy ciekawej i pozytywnej lektury, która – mamy taką nadzieję – przełoży się na rozbudzenie wyobraźni oraz podyktuje nowe klechdy i bajania o nas – dzisiejszych. I zostaną one zebrane przez kolejnego pasjonata – regionalistę, zilustrowane równie barwnie, magicznie i z zachwycającą wyobraźnią Kamili Pawłuckiej – autorki okładki i ilustracji. I tak przez następne wieki...

Irena Mańkowska

TRZY LEGENDY BUDOWLANE

Zemsta czarownicy

Starzy ludzie powiadają, że w ścianę Baszty Więziennej wmurowano popiół czarownicy. Od tej pory na wierzchołku baszty pojawiają się czarni mężczyźni, którzy nocą hałasują, straszą przechodniów i ich prześladują.

Na zgubę samozwańcowi

Obie strzeleckie bramy – Brama Gorzowska i Brama Młyńska – zostały kiedyś zamurowane. Stało się tak na polecenie margrabiego Ludwika. Była to kara za poparcie, jakiego miasto udzieliło Pseudo-Waldemarowi, który podawał się za prawdziwego władcę. Kiedy margrabia pokonał samozwańca, na znak hańby rozkazał bramy zamurować. W Bramie Młyńskiej wstawiono dodatkowo dużą literę „W” z inaczej bar-

wionej cegły, aby przypominała czasy zdrady, gdy bramą tą wjeżdżał samozwańczy margrabia Waldemar.

Biała dama z klasztoru

Mnisi, którzy mieli w Strzelcach swój klasztor, wybudowali pod rynkiem podziemne przejście. Wiodło ono do małej kaplicy opodal Bramy Gorzowskiej. Na starym dziedzińcu klasztornym nocą, gdy wszyscy już spali, pojawiała się biała dama. Słyszano wtedy brzęk naczyń, przesuwanie sprzętów i plusk wody.

Noc noworoczna

- W noworoczny wieczór powinno się drzewa owocowe owijać słomą, na której pieczone jest ciasto, gdyż tak obdarowane, odwdzięczą się dorodnymi owocami.
- Panny powinny na początku roku śliwę potrząsnąć i potem słuchać, z której strony zaszczeka pies – stamtąd przyjdzie narzeczony.
- Dziewczęta same powinny w noworoczną noc prać i mówić:
„Kto moim najukochańszym być chce,
Musi do prania mydło przynieść mnie”.
- Kto zapala w piecu ogień, swojego ukochanego ujrzeć w nim może.
- Rzuca się buty nad głowę. Czyje szpicami na zewnątrz wskażą, ten uda się w nowym roku na wędrowkę lub czeka go ślub.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Legendy i obyczaje	
Zaczarowane zamkowe panny	7
Założenie Strzelec	8
Jeziorowe dziewice	9
Każesz, idę	11
Nocny myśliwy	13
Bez głowy	14
Błądny ogień	15
Przejażdżka zmory	16
99 zmor	17
Zmora z Engelland	18
Biedne siostry	19
Skrzaty	21
Skrzaty	22
Koboldy	23
Smoki	24
Zatopione miasta i kościoły	25
Skarb Papsteinów	27
Siedem gwiazd	27
Rycerz, śmierć i diabeł	28
Diabeł i kot	29
Potwór z Lipich Gór	30
Czarny gołąb	31
Założenie Lipich Gór	31
Jak Strzelce stały się ewangelicki	33
Kościelny żyrandol dla Strzelec	33
Trzy legendy budowlane	35
Pan von Brand	36
Powstanie jezior strzeleckich	37
II. Obyczaje	
Pory roku	40
Dni tygodnia i pory dnia.....	42
Pogoda i gwiazdozbiory	42
Wesele, małżeństwo	43
Czarodziejskie zaklęcia i czarodziejskie sposoby	44

Dr Paul Müller – urodził się w 1878 roku, zmarł w 1957. Wyższy nauczyciel i długoletni dyrektor Gimnazjum Miejskiego w Strzelcach. Miłośnik historii regionalnej i uroków ziemi strzeleckiej. W 1905 roku przybył do Strzelec. Stworzył Muzeum Regionalne w Bramie Młyńskiej (obecnie siedziba PSM I stopnia). Autor suplementu do drugiego wydania z 1909 roku historii Friedeberga autorstwa Carla Treua – burmistrza miasta w latach 1855-1873. Uzupełnienie to obejmowało lata 1865-1908.

Kamila Pawłucka urodziła się w 1983 r. w Sanoku. Jest absolwentką Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. T. Brzozowskiego w Krośnie oraz Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu. Dotychczas brała udział w plenerach, także o zasięgu międzynarodowym. Swoje prace prezentowała na wystawach indywidualnych i zbiorowych. O swojej twórczości pisze m.in.: „Tworzę, bo sprawia mi to gigantyczną przyjemność i chcę, żeby odbiorca mojej sztuki to czuł.”

